

MATURA 2016

PAN TADEUSZ

ADAM MICKIEWICZ

UWAGA! LEKTURA OBOWIĄZKOWA*

EKSPRESOWA POWTÓRKA:

- ✓ problematyki lektury
- ✓ motywów literackich

SPIS TREŚCI

Pan Tadeusz A. Mickiewicz Informacje wstępne	str. 3
Tło historyczne i obyczajowe utworu - rola historii w „Panu Tadeuszu”	str. 5
Treść poematu	str. 6
Jacek Soplica – romantyczny bohater nowego typu	str. 6
Szlachta w „Panu Tadeuszu”	str. 8
Realizm życia obyczajowego szlachty w „Panu Tadeuszu”	str. 10
Tytuł i ukryte w nim ważne treści	str. 11
Motywy w „Panu Tadeuszu”	str. 13
Zakończenie	str. 17

**MARTA
ZDANOWSKA**

NASZ EKSPERT

Absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Ukończyła studia podyplomowe: Zarządzanie w oświacie w Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania im. Generała Jerzego Ziętka w Katowicach oraz Pedagogika sztuki – wiedza o kulturze w IDN „Wiedza” w Katowicach. Edukator oświaty. Egzaminator maturalny. Dyplomowany nauczyciel języka polskiego z dwudziestoletnim stażem w Liceum Ogólnokształcącym w Bielsku-Białej. Autorka książki Matura ustna – język polski oraz zbioru e-booków Ekspresowa powtórka problematyki i motywów kulturowych w lekturach szkolnych. Bezkompromisowa, sprawiedliwa, niezmordowana w udowadnianiu uczniom, że stać ich na więcej niż im się wydaje. Jej życiowa dewiza: „Skrzydła są po to, by się wzbić”.

Pan Tadeusz A. Mickiewicz Informacje wstępne

Gatunek:

Poemat epicki, epepeja

Cechy gatunkowe:

- **dłuższy utwór wierszowany** – 12 ksiąg pisanych trzynastozgłoskowcem;
- **tłem opowieści są ważne wydarzenia historyczne** - losy bohaterów przedstawione są na tle przygotowań do kampanii rosyjskiej Napoleona z 1812 roku, z którą wiązano ogromne nadzieje na odzyskanie niepodległości przez Polskę;
- **poprzedza go inwokacja** – rozbudowana apostrofa zawiera podniosłe i uroczyste słowa skierowane najpierw do Litwy: „*Litwo, ojczyzno moja*” a potem do Matki Boskiej: „*Panno Święta, co Jasnej bronisz Częstochowy i w Ostrej świecisz Bramie*”;
- **opowieść prowadzona jest przez narratora** – „wszystkowiedzący”, obiektywny wypowiadający się w 3 os. narrator, zachowuje dystans do przedstawianych wydarzeń. Tylko przez chwilę ujawnia swoje uczucia - w inwokacji. W Mickiewiczowskiej epepei pojawia się jeszcze jeden typ narratora. Wyrażając poglądy ogółu, domysły bądź zasłyszane opinie, których nie do końca jest pewien, używa zwrotów w rodzaju „mówi się”, „podobno”, „słyszano”
- używanie **homeryckich porównań** – opisy przyrody, drzew, burzy, sadu;
- **realizm szczegółu** – dokładne, bardzo szczegółowe (fotograficzne wręcz) opisy osób, rzeczy i zjawisk (np. rodzaje grzybów, drzew litewskich, opis rodzowego serwisu, strój zaręczynowy Zosi itd.)
- stosowanie **tw. retardacji** – „zatrzymywanie” akcji w kluczowym, kulminacyjnym momencie bądź opóźnianie rozwoju akcji przez wprowadzenie długiego, obszernego opisu rzeczy lub zjawisk (np. opisów przyrody, nieba, obyczajów, grzybów, serwisu, strojów itd.). Retardacje stosuje się w celu większego skupienia uwagi czytelnika, dla zaostrenia jego ciekawości.
- **epizodyczność akcji** – obok trzech głównych wątków, rozwijanych w utworze, autor opisuje wiele wątków pobocznych np. spór Rejenta i Asesora o psy, gra Jankiela, włoskie przygody Hrabiego – te epizody nie są główną osią akcji poematu ale pełnią istotną rolę w utworze;
- **zbiorowy bohater** – szlachta polska, („Pan Tadeusz” określany jest mianem epepei szlacheckiej)

Okoliczności powstania utworu:

W sporze o przyczyny upadku powstania listopadowego, który rozgorzał na emigracji, zarzucano jego przywódcom m.in. nieuwzględnienie sprawy chłopskiej. Mickiewicz osobiście nie włączył się w ten spór ale miał już wtedy inny pomysł na przyszłość polskiej sprawy. Poeta ujrzał szanse dla ojczyzny i narodu w zaścianku. Warunki życia szlachty zaściankowej nie odbiegały jakoś szczególnie od warunków życia chłopów, przyjął więc, że ta grupa społeczna najskuteczniej może przekazać chłopom patriotyczne idee. W zaścianku i na wsi